

## **ПРАКТИКООРІЄНТОВАНІСТЬ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА СТАЖУВАННЯ В ПРАВНИЧИХ ШКАЛАХ**

**Смерницький Дем'ян Вікторович**

*доктор юридичних наук, професор,  
завідувач відділу науково-методичної роботи  
лабораторії науково-організаційного забезпечення  
судово-експертної діяльності,  
Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр  
Міністерства внутрішніх справ України  
м. Київ, Україна*

**Тригубенко Марина Володимирівна**

*кандидат юридичних наук, старший дослідник,  
старший науковий співробітник відділу спеціальної  
підготовки та підвищення кваліфікації судових  
експертів лабораторії науково-організаційного забезпечення  
судово-експертної діяльності  
Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр  
Міністерства внутрішніх справ України  
м. Київ, Україна*

Досліджуючи питання наукової діяльності правничих шкіл в умовах глобальних викликів та реформування правничої освіти зазначимо, що практикоорієнтованість наукових досліджень та стажування в правничих школах є актуальним до розгляду.

О. Жорнова та О. Жорнова зазначають, що двадцять перше століття поійменовано ерою професіоналів. Цим підкреслено, що підготовка фахівців у закладах вищої освіти – це чинник суспільних змін [1, с. 1].

Підготовка кваліфікованих правників вимагає не тільки вивчення загальних теоретичних основ права а й набуття практичних знань та навиків. На наше переконання, основним питанням підготовки юристів є проходження практичної підготовки (стажування).

В. Луппа зазначає, що можна виділити традиційні (лекції, дискусії, різноманітні практики, демонстрації) та інноваційні методики навчання (активні та інтерактивні), до яких належать навчальні судові процеси, ділові ігри, участь у роботі клінік та інтернатур, де студенти отримують професійні навички захисту інтересів клієнта у суді першої інстанції або в апеляційному суді, розв'язання спорів, консультування, ведення інтерв'ю та переговорів, розв'язання задач, дослідження фактів,

організації правової роботи, керування нею при розробці законопроектів [2, с. 189-190].

Але в перелічених методах майже завжди відсутній наголос на проходженні практичної підготовки у відповідних установах різних напрямів діяльності, тобто стажуванні.

Так, наприклад, при підготовці фахівців технічних спеціальностей є обов'язковим проходження відповідного стажування на підприємствах, організаціях та наукових установах за профілем навчання. За час навчання стажування проводиться неодноразово та допомагає здобувачу вищої освіти набутти практичних навиків від виконання найпростішої роботи за фахом до виконання складних проектних та науково-дослідних робіт. Набуті навики допомагають дипломованому фахівцю у подальшій роботі як на підприємствах з відповідним технологічним процесом випуску продукції, в проектних організаціях з розробки нових технічних засобів, технологій та інноваційного продукту, а також при виконанні науково-технічних досліджень, в тому числі при проведенні дисертаційних дослідження за відповідною тематикою. Тільки проведена практична робота під час стажування дає змогу закріпити отриманні під час занять теоретичні основи спеціальності, а також забезпечить їх більш глибоке осмислення.

Отже, на наш погляд, при підготовці юристів у закладах вищої освіти, необхідно періодично запроваджувати проведення стажування з відривом від навчання в установах, підприємствах та організаціях різних напрямів діяльності. Майбутні юристи можуть проходити стажування у юридичних підрозділах медичних закладів, закладів технічного спрямування, у відповідних підрозділах органів виконавчої влади, наукових установах різного спрямування, забезпечуючи на практиці отримання відповідного досвіду з правового регулювання відповідних суспільних відносин.

По завершенню стажування під час продовження навчання можуть проводитися семінари, конференції, інтерактивні заняття за результатами проходження стажування з загальним обговоренням набутого досвіду та моделюванням відповідних практичних завдань з пошуком шляхів їх вирішення.

Набуваючи практичного досвіду майбутні юристи по завершенню навчання зможуть більш професійно виконувати свою роботу в органах виконавчої влади, на підприємствах та установах.

Крім того, цей досвід допоможе краще виконувати науково-педагогічну роботу тим фахівцям які виявлять бажання працювати у закладах вищої освіти. Особливий досвід знадобиться при викладанні правознавства студентам, які вчаться за іншим фахом (за технічними спеціальностями, військовими, медичними тощо). Практичний досвід дасть можливість викладачу більш повно розуміти потреби такої

категорії студентів та виокремлювати певну необхідну тільки їм тематику.

Розглянемо питання застосування у педагогічній діяльності (навчальному процесі) наукових знань.

Якщо звернутися до еволюції поняття «педагогічна технологія», можна виокремити два напрями в педагогіці: один орієнтується на потужні можливості технічних засобів у навчальному процесі, що постійно розширюються (його можна назвати «технологія в освіті» або «технологія в навчанні»); а інший означає технологію побудови самого навчального процесу і має назву «технологія навчання» або «педагогічна технологія» [3, с. 93].

Тобто наукові знання можна використовувати для їх доведення до суб'єктів, які навчаються, або для застосування у навчальному процесі чи поліпшення (удосконалення) самої організації навчального процесу. Ці три напрями використання наукових знань у навчальному процесі доволі повно окреслюють зазначену сферу, враховуючи і визначені два напрями в педагогіці щодо «педагогічних технологій». Але, на нашу думку, є ще четвертий напрям застосування наукових знань у навчальному процесі, а саме залучення суб'єктів, які навчаються, до наукових досліджень. Адже студенти, ад'юнкти, аспіранти, докторанти можуть та мають бути невід'ємною складовою наукового процесу [4, с. 146].

Крім того, проведення відповідних дисертаційних дослідження з метою отримання вченого ступеня доктор філософії чи доктора наук є ще один напрямом підготовки висококваліфікованих фахівців-правників.

Проводячи загальний розгляд тем дисертацій, які на цей час захищаються, слід відмітити, що вони в багатьох випадках є повторюваними та обмежуються певними напрямами у відповідності до отриманих здобувачами знань у закладах вищої освіти. Переважно це викликано відсутністю практичного досвіду з правового регулювання відповідних суспільних відносин. Отже, ми можемо спостерігати певний дисбаланс коли за одним напрямом є досить багато досліджень, а за специфічними напрямами які не вивчалися у закладах вищої освіти дисертаційних досліджень обмаль.

І хоча інтелектуальну творчу діяльність не варто обмежувати якимись рамками, все ж, на наш погляд, необхідно спрямовувати здобувачів на вивчення та підготовку відповідних наукових результатів за різними напрямами суспільних відносин, забезпечуючи тим самим науковий підхід до їх правового регулювання.

Центральні органи виконавчої влади, які здійснюють відповідну організацію та правове регулювання певних суспільних відносин, та мають у своєму підпорядкуванні науково-дослідні установи та заклади вищої освіти повинні координувати наукову діяльність зазначених

закладів щодо дисертаційних досліджень забезпечуючи суспільно-необхідні тематики шляхом затвердження рекомендованих напрямів наукової діяльності. За таким принципом підготовлені фахівці будуть затребуваними у певній сфері, а отримані наукові результати можна буде більш повноцінно впроваджувати в практичну діяльність.

### **Література:**

1. Жорнова О., Жорнова О. Науково-методичне забезпечення навчального процесу у вищій школі: усталені нормативи та сучасні вимоги. Вісник Книжкової палати. 2012. № 2. С. 1–4.
2. Луппа, В. (2017). Інноваційні методи підготовки юристів у ВНЗ. *Проблеми сучасної освіти*, (4). С. 188-193.
3. Лазарев М.О. Освітня технологія: еволюція поняття, концепцій і змісту в педагогічній науці та навчальній практиці. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2012. № 2. С. 90–104.
4. Смерницький Д.В. Адміністративно-правове регулювання науково-технічної діяльності в Україні : дис. ... док. юрид. наук. : 12.00.07. К., 2020. 636 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-501-6-55>

## **ВІДНОВЛЕННЯ ВТРАЧЕНИХ МАТЕРІАЛІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ**

**Стратій Олексій Васильович**

*кандидат юридичних наук,*

*асистент кафедри кримінального права,*

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича*

*м. Чернівці, Україна*

24 лютого 2022 року, не світ, а саме Україна, почала зазнавати і на жаль вже четвертий рік зазнає нищівних руйнувань від одвічного ворога, який розуміючи, що покарання за спричинені страждання від так званого цивілізованого світу не настануть, знищує все на своєму шляху. Війна, яка була розпочата терористичною федерацією проти народу України, змінила назавжди не тільки геополітичну ситуацію в світі, але й внесла радикальні зміни у повсякденне життя всіх громадян нашої держави. Безумовно, це стосується зокрема й вжиття заходів з відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження, в рамках